5 Bani în România.-10 bani în străinătate

ICG

6 PAGINI

Anul XXXI.-No. 199.-Luni 22 Iulie 1913

ABONAMENTE
România: Lei 4.65 pe 3 luni, 9.15 pe 6 luni, 18.— pe un an
Străinătate: Lei 10.- pe 3 luni, 20.- pe 6 luni, 40.- pe un an

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

ANUNCIURI
PAGINA III
Linia corp 7 Bani 50
Idem pag. IV „ 35
Inserţii şi reclame 3,50 linia
Anunciuri sau informaţiuni mortuare după mărime dela 60—150 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Redacţia şi Administraţia: 11, str. Brezoianu — Bucureşti —

CONFERINŢA PENTRU PACE

MEMBRII CONFERINŢEI PENTRU PACE IN ŞEDINŢĂ PLENARĂ LA MINISTERUL DE EXTERNE

DOI BĂTRÂNI

Rien ne sert de courir il faut partir à point.
Lafontaine.

La 8 Aprilie M. S. Regele a împlinit 74 de ani, ministrul său d. Maiorescu a depăşit 73 în luna Februarie trecut. Şi unul şi altul au lăsat de mult în urmă mijlocia vârstă a omeneşti şi chiar limita de care ne vorbeşte Biblia. Ei sunt bine cunoscuţi pretutindeni: ministrul, până mai ieri, mai ales ca învăţat, ca profesor, ca filosof; Regele, negreşit din cauza înţelepciunii cu care a condus Statul român dela reintemeierea sa şi până astăzi.

Ideia saŭ posibilitatea unei schimbări a persoanei ce ocupă tronul României, câtă vreme Regele Carol este în viaţă, nu mai trece prin mintea nimănui. Poate nouăzeci la sută din locuitorii patriei noastre sunt născuţi de când Carol stă pe scaunul domniei. Când generaţiile de astăzi au deschis ochii pe Carol l'au văzut, cu El s'aŭ deprins, figura lui e întipărită în imaginaţia poporului, sub El s'a consolidat Unirea ţărilor definitiv, cu dânsul împreună, după secole de asuprire şi de umilire, în care Românii păreau a fi uitat meseria armelor, s'au dus ostaşii noştri la bătălie şi la biruinţă. Desfiinţarea relaţiunii de vasalitate ce lega tronul de imperiul otoman, a însemnat *neatârnarea noastră*, coroana regală nu împodobeşte numai pe *Rege*, ci e pusă şi pe fruntea *ţării*; la bine şi la rele, la isprăvi şi la neizbânzi, bucuriile şi suferinţele sunt comune: ale *Lui* sunt ale *noastre*, ale *noastre* sunt ale *sale*.

Negreşit că într'o Domnie aşa de lungă (căci peste puţine luni va fi cea mai lungă de la deşălăluire încoace) trebue să fie şi zile de amărăciune. Pierderea Basarabiei a fost una, răscoala din 1907 a fost o mare durere, vor fi fost de sigur şi alte puncte negre, dar peste tot, omul destul de înaintat în vârstă ca să compare cu ochiŭ săi propriĭ starea noastră de azi cu cea de odinioară, poate singur să aprecieze imensa noastră prepăsire. Ca stare culturală, ca stare economică, ca situaţie politică, ca prestigiu şi renume al ţării deosebirea între atunci şi acum este nemăsurată.

Totuşi în cursul ultimelor opt luni câţi uitase toate acestea! Câţi şopteau cu amărăciune concentrată, ba unii nu se sfiau să strige în gura mare: „Păcatul nostru este că avem un „Rege bătrân; păcatul este că „avem în fruntea guvernului „un ministru bătrân"; ce te faci „cu oameni cari aŭ trecut anii „de vigoare; ce ne foloseşte „şe aşa zisa înţelepciune când „nu mai este putere şi voinţă; „prea multă cumpănire, prea „puţină energie. Este un mo„ment în viaţa popoarelor ca şi „a armatelor când comandan„tul nu are vreme de pierdut „cu lungi chibzuiri dacă e mai „bine să facă aşa, saŭ mai bi„ne altfel ci trebue să încalece, „să tragă sabia, să se pue în „fruntea oştirii şi să se răpeadă „înainte, fie ce-o fi!"

Zadarnic d. Maiorescu declară în Adunarea ţării celor ce ziceau că a pierdut trenul că: „Trenul nostru n'a sosit încă!" În fundul inimei, cei mai binevoitori gândeau cu mâhnire: „Am pierdut ceasul. La popoa„re ca şi la indivizi un moment „este cel hotărâtor. De pierzi „pe acesta actul nu mai vine". Aşa se exprimaŭ cei binevoitori, nu vorbesc de ceea ce ziceaŭ naturile impulsive şi mai ales cei învrăjmăşiţi....

Care dintre cărtitori îşi dă seama deplin de greutăţile ce au fost de învins? Cine ştie exact prin ce piedici, prin ce mizerii, prin ce obstacole a trebuit să trecem, ce silinţe a trebuit să evităm? Căci noi nu avem a face numaĭ cu Bulgarii pe care—în ciuda gazetăriei străine—îi apreciam la adevărata lor valoare. Se uită uşor că ţara noastră are la stânga şi la dreapta câte o împărăţie mare, şi că o hotărâre nechibzuită saŭ pripită putea să ne facă un rău nemăsurat. Politica regelui bulgarilor şi a faimosului săŭ ministru ne dau îndestulă dovadă despre consecinţele ce pot avea un pas greşit.

Dar momentul oportun a sosit şi bătrânii după ce au lăsat să treacă trenurile ordinare, au prins repede trenul Fulger; ei au pornit cu hotărâre şi fără a se mai opri căci, precum zice poetul Coşbuc:

Sunt greu bătrânii de pornit
Dar când pornesc sunt greu de oprit.

Ei au pornit la războiŭ când totul era pregătit, când spatele ne erau asigurate, când nici o acuzare de violenie nu se putea face, când izbânda era neîndoioasă.

Da, în războiŭ! Căci avem toate elementele războiului: Mobilizarea, concentrarea, rechiziţionarea, oprirea subită a întregei noastre vieţi economice şi culturale, avem marşurile forţate, toate operaţiile tehnice, ca aruncarea grăbită a unui pod imens peste cel mai larg râu al Europei, năvălirea în ţara dusmană, ocupări de oraşe străine, facerea de numeroşi prizonieri... avem toate ale războiului afară de una: de *bătălii* şi aceasta nu din cauza noastră. Ce te faci la un duel când adversarul *se depărtează*? Vârful sabiei mele nu poate atinge pe cei care dă fuga când mă apropiu.

Dar vedeţi, cu toată nevărsarea de sânge, cum mişcarea noastră militară este apreciată de alte naţiuni; cum este considerat statul nostru major şi şeful săŭ; cum e privit Prinţul moştenitor ce comandă armata întreagă; cum e judecat întregul nostru corp ofiţeresc dela generali până la subocotenenţi; cum sunt admiraţi sub-ofiţerii şi soldatul român cu disciplina şi sobrietatea lor; cu avântul de care au dat dovadă, cu dispreţul lor de moarte.

Iată forţele latente ale poporului român pe care bătrânul Rege, ajutat de bătrânul săŭ ministru a ştiut să le descopere şi să le pue în evidenţă. În ochiĭ tuturora Statul nostru s'a ridicat şi, ceea ce e mai mult, ne-am ridicat în sentimentul nostru propriu, în încrederea ce avem în noi înşi-ne. Campania aceasta aşa cum a fost, ne-a întărit şi mărit patria, ne-a făcut respectaţi şi—lucru însemnat—ne-a arătat şi lipsurile care existaŭ şi trebue îndeplinite cât de curând. Da, cât de curând, căci ciocnirea cea mare are să vie de acum înainte, poate peste câţiva ani, poate şi mai de vreme. *Atunci* trebue să fim gata, *atunci* mult mai mult decât acum se vor cere strângerea tuturor energiilor, facerea tuturor sacrificiilor.

Să dea Dumnezeŭ să avem şi atunci bătrâni chibzuiţi ca ceĭ de astăzi!

Dar ştiŭ ce zic unii: Meritul bătrânilor nu este mare. Ce făceau ei de nu veneaŭ împrejurările aşa cum au venit? Numaĭ norocul l-a ajutat de aŭ putut îndrepta greşalele făcute. Norocul!

Mare vorbă e norocul, bat-o norocul s'o bată!

Dar cine pe astă lume, care om de Stat cu renume, care general însemnat, care inventator saŭ descoperitor genial a putut vre-odată săvârşi fapte mariĭ dacă nu l'ar fi slujit şi norocul! De când e lumea norocul ajută pe cei cu mintea limpede şi inima voinică. Fortes fortuna adjuvat.

Poate că tocmaĭ vârsta înaintată a Regelui şi a ministrului săŭ a fost cauza pentru care ei, în împrejurările cele mai grele, au putut să-şi păstreze sângele rece, limpezimea judecăţii, seninătatea vederii.

Ei sunt bătrâni, da. Însă înţelepciunea poporului român zice: Dacă nu aĭ un bătrân, trebue să-l cumperi.

B.

In zona de operaţii

Din cadrilater

— Insemnările trimisului nostru special —

Şcoala românească din Turtucaia. — Un focar naţional. — Cum priveşte populaţia ocupaţia noastră. — Fortul Medjidia-Tabia. Importanţa lui. — Silistra s'a românizat. — Sunt în România

Silistra, Marţi 16 Iulie

Un episod interesant

— „Intâi şcoala vreau s'o văd, domnule Niculescu....

— „Acolo şi mergem", îmi luă vorba din gură însoţitorul meu.

— „Pe drum, povesteşte-mi şi mie episodul evadării d-tale din închisoarea dela Ruşciuk căci trebue să fie interesant".

— „După ce mă luptasem la *Kirkilise*, *Lule-Burgas* şi *Bunausar* am căzut rănit în lupta din urmă şi am fost internat în spitalul din *Stara-Zagora* de unde mai târziu fuseĭ trimis la Sofia şi de acolo la Ruşciuk. Vindecându-mă am trecut în România să-mi văd rudele şi prietenii, când m'am întors am fost arestat, dat judecăţeĭ dar achitat. Generalul Draadarevski, — secătura care spusese că în două ore se duce în Bucureşti să-şi bea cafeaua la Capşa, dar care n'a ştiut cum să fugă mai repede cum a auzit că Românii au pus piciorul în Bulgaria — a făcut ce-a făcut şi m'a adus din nou înaintea tribunalului de astădată sub învinuirea de spionaj. M'au condamnat la 2 ani închisoare şi pierderea drepturilor politice. Mai târziu au schimbat sentinţa, căci hotărând să mă trimeată în altă închisoare din interiorul ţării, hotărâse condamnarea mea la moarte: pe drum aveau intenţia să mă facă scăpat şi să mă împuşte.

Atunci m'am decis să evadez. Într'o noapte întunecoasă, cu ajutorul unor prieteni, am isbutit să scap dintre zidurile temniţeĭ, m'am aruncat în Dunăre şi înnot am luat-o către ţărmul românesc.

Doamne! prin câte emoţii am trecut! Sentinela depe mal a vrut în câteva rânduri să mă împuşte dar am avut noroc şi am scăpat şi după cum vezi trăesc şi acum.

Dar iată şi şcoala, am ajuns".

Şcoala românească

O construcţie frumoasă, mare, aşezată în centrul oraşului, cu o grădiniţă în faţă, e şcoala românească din Turtucaia.

Patru institutori: d. D. Niculescu, d-na Eugenia Niculescu, soţia sa, d. D. Constaninescu şi d-ra Vasilica Ceapan, dau cultură celor 3—400 de elevi români ce o funcţionează.

Un focar naţional pentru care nu în zadar s'au făcut sacrificiĭ.

Sumele ce se cheltuesc de Statul nostru cu această destinaţie sunt bani daţi cu dobândă, bani ce produc. Am convingerea că conservarea elementului românesc într'o proporţie aşa de ridicată în Turtucaia se datoreşte în bună parte şi şcoaleĭ.

Sunt aşa de mulţi români în Turtucaia în cât aĭ impresia că te găseşti în ţară, nu auzi de cât româneşte vorbindu-se peste tot: „Bine aţi venit"! „Sănătate şi voe bună"! „Ţăiască România!" auzim la tot pasul.

Prin oraş

Trupele noastre aŭ mai dat puţină viaţă oraşelului din faţa Olteniţeĭ al cărui caracter oriental te izbeşte peste tot locul. Străzile strâmte, nealiniate, rău pavate, murdare zac într'o necurăţenie revoltătoare ca şi imobilele situate pe ele.

Ici-colo câte o casă mai curăţică strică trista armonie. Dar a sunat în sfârşit şi ceasul regenerăreĭ pentru Turtucaia; trecând în cuprinsul României va începe o viaţă nouă, civilizată, pentru binele şi spre folosul locuitorilor ei. Această operă aŭ început-o de pe acum comandanţii detaşamentelor militare. Se măturaŭ străzile, fapt care provoacă în mare mirare pe un bulgar: „la ce să se lucreze zadarnic, căci tot are să se murdărească!"

Poate că de aceiaşi părere era şi primarul deşi e român, Nicolae Ilica, după cum e şi secretarul C. Gheorghiu şi 7 consilieri din cei 12. Atâta vreme printre bulgari le-o fi contractat obiceiurile.

Pe unde trecem populaţia ne salută cu bucurie, turcii mai ales fac la temenele de socotim că e vre unul din noi Paşe. Imi voiu aminti multă vreme de dragostea cu care ne-a întâmpinat hogea cel mare, Mehmet Saadăc Sofolu, când vream să vedem moscheea, i se citea în suflet bucuria că a scăpat de bulgari. Nu ştiu de cât turceşte şi mereu se ruga de d. Niculescu, care cunoaşte limba, să ne tălmăcească cuvintele de dragoste.

O mâhnire mare, nouă, e a lui Stoica Dimu, un prigonitor al românilor, şi fiindcă veni vorba de prigonire să nu uit pe d. deputat Ivan Eneff, fost Ion Enciulescu şi căruia acum i-a venit poftă să devie Ioniţă Enescu.

Fiul lui Enciulescu, român, elev al şcoaleĭ româneşti din Turtucaia, după ce s'a ales deputat prin ajutorul alor noştri, şi-a renegat naţionalitatea şi a devenit un prigonitor fără pereche al românilor. Tată-săŭ se zice c'a murit de inimă rea.

Şi acum acest netrebnic a început să facă paradă de origina sa căutând să intre în bunele graţiĭ ale românilor. Iată cine este Ioniţă Enescu de azi, care ne-a pisat mai mult ca un ceas cu fătărnicia lui.

La Silistra

Veni vremea să plecăm, vaporul porneşte pe nesimţite să ne ducă la Silistra.

Amurgeşte când intrăm în al doilea oraş ce trebue să vedem azi. După propunerea d-luĭ major Trantomir, amabilul nostru conducător, ne ducem cât mai e lumină să vizităm faimosul fort *Medjidia-Tabia*. Aşezat în partea de est a oraşului pe un mamelon de aproximativ 120 metri, îl domină pe deantregul.

In 1828, când a fost construit, avea o importanţă strategică, azi a pierdut-o faţă cu progresele armelor noui de luptă. E mai mult un fortin de cât un fort propriu zis cu un front aprox. 200 metri şi adânc de 100 metri. Şanţul exterior aproape a dispărut parapetul din afară e amenajat pentru artilerie cu ambrasuri de pământ descoperite; reduitul e înconjurat cu o scarpă zidită de aproape 5 metri înălţime, în reduit o cazarmă în care pot încăpea cu multă bunăvoinţă 100 de soldaţi.

Fortul e azi o ruină şi importanţa ce i-o dădeau bulgarii în conferinţa de la Petersburg era falsă; această întărire pentru timpurile de acum nu mai are nici o valoare.

Şi populaţia de aci ne-a făcut o primire călduroasă; până şi cadânele eşiau din casă şi ne salutau cu voioşie.

Un turc însă era grozav de supărat pe noi românii: să nu-i lăsăm, zicea el, să gătue câţi-va bulgari, când bulgarii aŭ lăsat numaĭ jale şi lacrimi pe unde aŭ trecut; asta nu putea să priceapă cu nici un chip! Să-şi fi răcorit puţin sufletul, atâta numaĭ ar fi vrut. Adân Sali să-i îngăduie soldaţii noştri.

Silistra e un oraş drăguţ, mai mare ca Turtucaia şi mai bine întreţinut. Şi aci elementul românesc preponderează.

In Silistra ne-am instalat bine de tot: poştă, telegraf, vamă, toată gospodăria am adus-o din ţară.

Lăutarii pe la berăriĭ şi restaurante nu mai cântă „Şumi-Maria" ci „*Deşteaptă-te Române*"; la cinematografe filmele de sfârşit se termină cu „*bună seara*", s'a dus „dobrovecera", „*Universul*" are depozitar ca şi la Turtucaia, parcă eram în ţară. Auzi vorbă şi la mine, „parcă"? Nu mă găseam doar în România?!

Dar m'am luat cu scrisul şi destul c'am stat în oraş până după miezul nopţiĭ, a venit şi timpul de odihnă.

Răcoarea şi frumuseţea nopţeĭ cu liniştea eĭ fermecătoare nu mă lasă însă să intru în cabină, rămân pe punte, până începe să se risipească întunericul.

Ciocârdia

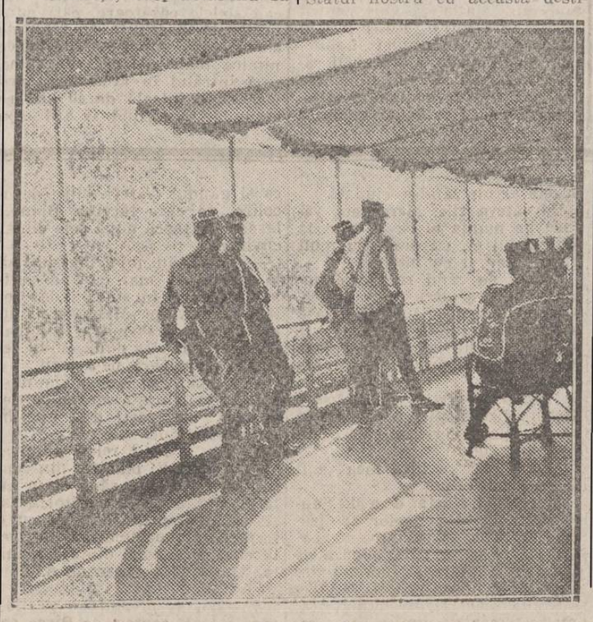

Ataşaţii militari pe bordul yahtului „Ştefan cel Mare"

Consfătuirile pentru pace

Dacă ar fi să judecăm după impresiunile ce au făcut asupra delegaţiunei bulgare pretenţiunile greco-sârbe, ar trebui să începem prin a ne mărturisi pesimismul în ce priveşte rezultatul. Pentru delegaţiunea bulgară, pretenţiunile sârbeşti, chiar după discuţiunea de Vineri seară, nu au o bază pe care să se poată urma tratative.

Unul dintre delegaţii bulgari, căruia îi spuneam că avem informaţiuni că sârbii au mai cedat din pretenţiunile lor mi-a răspuns prin următoarele cuvinte sugestive:

—„Da, ne înapoiază paltonul, dar ne ia cămaşa".

Cu toate acestea nu trebue să disperăm.

Când pentru chestiunile în litigiu, statele participante la conferinţă nu s'au dat înapoi dela imensele sacrificiĭ ale războiului, numaĭ naivii se pot aştepta ca dela prima întâlnire a plenipotenţiarilor totul să dispară ca prin minune şi cel mai perfect acord să se restabilească.

Contra-propunerea bulgară a fost comunicată eri în conferinţa dela externe.

In linii generale această contra-propunere care va fi dată în scris va cuprinde o mare parte din Macedonia şi Marea Egee cuprinzând şi golfui Orfano.

Bulgarii vor pretinde astfel ca aproape toate oraşele cerute de Sârbi şi Greci să rămână Bulgarieĭ.

După cum am spus însă şi eri dimineaţă, această contra propunere cuprinde minimum pe care'l oferă Bulgaria.

Consfătuirile vor urma, şi dacă va fi bună-voinţă de-o parte şi de alta, acordul se va stabili.

* * *

Asupra modului cum s'a ajuns la hotărârea ca delegaţii bulgari să discute separat şi cu sârbii şi cu grecii, putem da un amănunt caracteristic.

Delegaţii bulgari aŭ propus delegaţiunilor sârbo-greacă ca aceste delegaţiuni să facă propunerile separat.

Atât d. Venizelos cât şi d. Pasicĭ aŭ refuzat categoric această propunere.

Atunci delegaţiunea bulgară a propus ca cel puţin odată formulate în comun cererile sârbo-greceşti, discuţiunea lor să se facă în mod separat.

La această a doua propunere delegaţiunile sârbo-greacă au răspuns afirmativ, dar — e un dar foarte caracteristic — au adăogat că tot ceea ce va discuta delegaţiunea sârbească cu cea bulgară va fi comunicat delegaţiunei greceşti şi tot ce va discuta aceasta din urmă delegaţiune se va comunica celei sârbe.

După cum se vede, blocul sârbo-grec este inextricabil.

După aceste discuţiuni separate — între greci şi sârbi — a urmat o consfătuire comună şi apoi rezultatul a fost adus în şedinţa plenară a conferinţei.

In chestiunea frontierei româno-bulgară, după cum am anunţat, o întrevedere a avut loc între generalii Fişef şi Coandă, cari au căutat ca de comun acord să fixeze linia de frontieră strategică dincolo de Turtucaia-Balcic.

După informaţiunile ce avem, acordul este aproape stabilit.

Linia strategică va fi în unele locuri la 13 kilometri departe de linia principală Turtucaia-Dobrici-Balcic, în altele la 8 kilometri, după topografia locului şi după cerinţele strategice.

* * *

Bulgaru persistă în credinţa lor că chestiunea Cavalei va fi rezolvită de marile Puteri.

Această soluţiune însă nu pare a conveni grecilor. Aceştia spun că delegaţiunea a plecat hotărâtă din Atena de a nu renunţa la Cavala. O asemenea renunţare ar fi privită ca o crimă în Grecia şi în opinia publică grecească e nemulţumire chiar pentru faptul că d. Venizelos a renunţat la Dedeagaci.

Grecii au însă credinţa că în urma intervenţiunei României, chestiunea Cavaleĭ va fi rezolvită în conferinţă, Bulgarii trebuind să cedeze în faţa victoriilor armatei greceşti care a luat dela bulgari zece mii prizonieri şi 122 de tunuri.

* * *

Delegaţiunea bulgară a vizitat eri dimineaţă pe miniştriĭ plenipotenţiari aĭ Austrieĭ, Rusieĭ şi Italieĭ.

D. Pasicĭ a vizitat pe d. Fuerstenberg, plenipotenţiarul Austrieĭ.

* * *

Din sursă diplomatică ni să dă ca o ştire certă că Italia nu are o atitudine ostilă Greciei.

Italia, ni se spune, urmăreşte pacea şi sub formă de sfaturi caută să convingă şi pe unii şi pe alţii ca să aimgă la o înţelegere.

I. F.